

Seria de autor

•

AURELIU BUSUIOC

AURELIU BUSUIOC

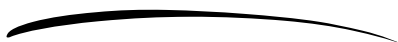
LĂTRÂND LA LUNĂ

AURELIU BUSUIOC (1928, Cobâlca, azi Codreanca, județul Orhei – 2012, Chișinău), scriitor român. Își ia bacalaureatul la Colegiul „C. Diaconovici-Loga” din Timișoara. Urmează Școala Militară de Ofițeri Activi de Transmisiuni din Sibiu, pe care, în timpul examenelor de absolvire (1949), o părăsește, pentru a se alătura familiei, obligată de autoritățile sovietice de ocupație să se „repatrieze”. Se află în lagărul sovietic de filtrare de la Sighet (1949-1950). Este depanator-radio la un atelier din Chișinău, student la Institutul Pedagogic din Chișinău, apoi redactor la Editura de Stat. În 1955 debutează editorial cu placheta de poezii umoristice *Prafuri amare* și cu cartea pentru copii *La pădure*. Lucrează în presa timpului. Îi apar volumele de versuri *Piatra de încercare*, *Firicel de floare rară*, *Dor*, *Poezii*. În 1966 publică romanul *Singur în fața dragostei*. În 1969, la Teatrul *Luceafărul* din Chișinău îi este montată piesa *Radu Ștefan, întâiul și ultimul*, interzisă de autorități după câteva reprezentații. În 1973 îi apare romanul *Unchiul din Paris*, tradus peste un an în rusă, germană (trei ediții), slovacă, bulgară ș.a. În 1986 îi apare romanul *Local – ploi de scurtă durată*. În 1996 i se decernează Premiul Național. Publică romanele *Lătrând la lună* (1997), *Pactizând cu diavolul* (1999), *Spune-mi Gioni* (2003), *Hronicul Găinarilor* (2006), *Și a fost noapte ...* (2012).

„Realitatea de după 1989, lumea schimbată, problemele ei fac obiectul meditațiilor șoricarului. Ironia este tot la ea acasă, dar nu mai e atât de mușcătoare. Se pare că romanul Lătrând la lună marchează momentul reîntrării scriitorului în ritmul narațiunii românești, care, asemenea unui mecanism, are nevoie de un nou rodaj pentru a fi performant.”

Maria ȘLEAHTIȚCHI

CARTIER POPULAR

Aureliu BUSUIOC

Lătrând la lună

Roman

Ediția a III-a

CARTIER

CARTIER

Editura Cartier, SRL, str. București, nr. 68, Chișinău, MD2012.
Tel./fax: 022 20 34 91, tel.: 022 24 01 95. E-mail: cartier@cartier.md
Editura Codex 2000, SRL, Strada Toamnei, nr. 24, sectorul 2, București.
Tel./fax: (021) 210 80 51. E-mail: romania@cartier.md
www.cartier.md

*Cărțile CARTIER pot fi procurate în toate librăriile bune
din România și Republica Moldova.*

Cartier eBooks pot fi procurate pe iBooks, eFanta.ro, Barnes & Nobles și pe www.cartier.md

LIBRĂRIILE CARTIER

Librăria din Centru, bd. Ștefan cel Mare, nr. 126, Chișinău. Tel./fax: 022 21 42 03.

E-mail: librariadincentru@cartier.md

Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău. Tel.: 022 24 10 00.

E-mail: librariadinhol@cartier.md

Comenzi CARTEA PRIN POȘTĂ

CODEX 2000, Str. Toamnei, nr. 24, sectorul 2, 020712 București, România

Tel./fax: (021) 210 80 51

E-mail: romania@cartier.md

www.cartier.md

Taxele poștale sunt suportate de editură.

Plata se face prin ramburs, la primirea coletului.

Colecția *Cartier Popular* este coordonată de Gheorghe Erizanu

Editor: Gheorghe Erizanu

Lectori: Mariana Pagu, Valentin Guțu

Coperta seriei: Vitalie Coroban

Coperta: Vitalie Coroban

Credit fotografic: Roman Răbaliu

Design/tehnoredactare: Mircea Cojocaru, Marina Darii

Prepress: Editura Cartier

Tipărită la Bons Offices

Aureliu Busuioc

LĂTRÂND LA LUNĂ

Ediția a III-a, februarie 2016.

Ediția I, Editura Arc, Chișinău, 1997.

Ediția a II-a, Editura Cartier, Chișinău, 2012.

© 2016, 2012, Editura Cartier, pentru prezenta ediție. Toate drepturile rezervate.

Cărțile Cartier sunt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Busuioc, Aureliu.

Lătrând la lună / Aureliu Busuioc ; cop. : Vitalie Coroban. – Ed. a 3-a. – Chișinău :

Cartier, 2016 (Tipogr. „Bons Offices”). – 172 p. – (Colecția „Cartier popular”,

coord. de Gheorghe Erizanu, ISBN 978-9975-79-891-4)

(Seria de autor, ISBN 978-9975-86-039-0). 500 ex.

ISBN 978-9975-86-049-9.

821.135.1(478)-3

B 96

*Pentru nepoșica Sanda,
prietena lui Enrique,
am scris cu dragoste această carte*

Nota editorului

Cu deosebită plăcere, dar și cu serioase îndoieli, pun la dispoziția publicului cititor volumașul de față.

Cu deosebită plăcere, pentru că pe mine personal lectura acestor pagini m-a amuzat, ca să nu zic că m-a cucerit.

Cu serioase îndoieli, pentru că...

Pentru că... De ce?...

Îmi vine greu să dau un răspuns scurt și cuprinzător, fără a face un mic istoric al împrejurărilor în care am devenit proprietarul manuscrisului pe care acum îl țineți în mână tras la tipar.

Mi-a fost înmănat ca o curiozitate de către un mare filolog de-al nostru, astăzi plecat într-o țară străină, capabilă să-i ofere condițiile de muncă pe care noi nu suntem în stare (sau nu vrem!) să i le creăm.

„E un jurnal intim al șoricarului meu”, mi-a spus.

„Al cui?!?”

„Al câinelui meu de vânătoare. Șoricar. Unii îi mai zic «taxa». Vine de la germanul «Dachshund», unde acest «D» dur sună ca un «T».”

„Bine, dar eu...”

„Te înțeleg. Și, cu toate acestea, e vorba anume de însemnările lui. Ale șoricarului.”

Ca să nu înșir aici un dialog lung, demn de o piesă din teatrul absurdului, savantul, în urma unui concurs de împrejurări, descrise în carte, de altfel, a intrat în posesia jurnalului și a hotărât să-l traducă. Ca urmare a unor alte împrejurări, nu a mai putut realiza cea de a doua etapă, adică publicarea.

— Înțelegi, nu am afirmat niciodată în viața mea lucruri pe care nu le-aș fi putut demonstra cu probe. În cazul de față – nu le am. Am convenit să citesc manuscrisul și, în caz că m-ar aranja, să-l public. Păstrând însă anonimatul celui care mi l-a remis. Respect cu sfințenie dorința prietenului (a fost un grozav bon vivant, care, spre deosebire de mulți dintre noi, a mai făcut și ceva treabă prin știință! E un mare păcat că l-am pierdut!) și îl notez ca traducător cu pseudonimul – porecla pe care i-a dat-o șoricarul Enrique – „Grăsanul”.

Cât privește compartimentul de care ar fi trebuit să țină cartea – ficțiune sau realism socialist –, las rezolvarea dilemei la latitudinea marelui public cititor...

Împărțirea lucrării în capitole aparține traducătorului, micile (și, probabil, nu prea grozave!) adnotări sub fiecare capitol sunt „opera” editorului.

Capitolul întâi,

în care autorul schițează anumite direcții pe care nu le urmează, pune unele probleme pe care nu le rezolvă și polemizează cu propria-i persoană

Își miorlăia mai zilele trecute Grăsanul, stăpânul meu (așa crede el!), entuziasmul în fața unui prieten:

— Ah, domnule, nici nu-ți imaginezi ce fericire, ce mai satisfacție morală să știi că ai lângă tine timp de șaisprezece-optsprezece ani un copil de doi-trei anișori! Pentru că ăsta-i nivelul maxim de intelect la care poate ajunge un câine de rasă, în speță șoricarul de la picioarele mele. Îți închipui? Vreme de douăzeci de ani, unul și același bebeluș, care nu crește, nu-ți cere bani de femei, nu te îmbată cu apă rece, cu toate bătăile de cap la schimbarea pampersilor, da! dar inocent și pur, sincer până la prostie și devotat până la jertfă! Ah, amice, uite-l cum ne ascultă, înțelege că vorbim despre dânsul, deși nu pricepe nicio pleasă, dar nu în asta oare constă și farmecul? E tipul de interlocutor ideal: nu te contrazice niciodată, nu-ți vine cu ideile lui idioate, un adevărat balsam pentru suflet și, de ce n-am recunoaște-o, pentru orgoliu...

Și toată brambureala asta de față cu mine!

Ce-i drept, pe Grăsanul, când își dă în petic, nu-l oprești cu una, cu două, jumătate din vorbele pe care le spune sunt

aiureli și nu-l învață minte nici cele mai stupide situații în care-l bagă patima asta a lui de a se asculta cuvântând. Deunăzi la piață, când l-a izbit absolut întâmplător un african spilcuit cu imediatul „I'm sorry!”, n-a găsit nimic mai bun decât să apeleze la mulțime: „Priviți, oameni buni, s-a umplut țara de țigani!”, la care i s-a replicat în cea mai perfectă românească: „Sir, țigan păreți dumneavoastră, eu sunt ceva mai bronzat!”

Și după toate astea să-și permită asemenea tiradă în prezența mea!

Am simțit o nevoie acută să mă piș pe papucii lui, dar m-a oprit gândul că aș putea s-o supăr pe Doamna Tincuța, e o ființă prea nobilă ca să-i spurc casa.

M-am mulțumit să mă retrag în camera Sandei, acum umblă la școală și dă mai rar pe la noi, dar buna dispoziție se dusese naibii și n-am putut adormi lungă vreme.

Auzi tu! Intelectul unui copil de doi-trei ani!

Dar unde-ai văzut tu, academicianule, pui de om la trei ani să se bage ca un nebun în vizuina unui vulpoi trecut prin toată școala vieții, cu dinții ca niște brice (mai uită-te o dată la patul armei, dacă ai uitat!), și să ți-l ofere ca pe tavă? (Nu l-ai luat nici din cinci focuri, dar asta-i problema ta!) Unde ai văzut tu bebeluș de trei ani să-ți audă pisica de pe acoperiș prin șapte etaje, câte avem deasupra? Sau să-ți simtă friptura arsă de la etajul întâi?... Bine, zici tu, toate astea țin de perfecțiunea naturală a simțurilor și de instinct, bine, fie! Dar unde-ai văzut tu, să mi-l arăți! copil de trei ani care să te tragă de pantaloni când apuci pârjoala cu mâna sau îți scobești dinții cu furculița? Și n-are nicio importanță că o faci pe niznaiul și strigi: „Nu se mai satură potaia asta!” – principalul e că încerc să fac om din tine.

Ori știi tu copil de trei ani care să scrie?

(De fapt, asta-i taina mea, s-o lăsăm...)

Dar până și tu recunoști, am citit într-o autobiografie de-a ta mai veche, că ai deprins scrisul abia la doisprezece ani, și dacă nu veneau bolșevicii, ai fi rămas la coarnezle plugului... Nu știu cine-s bolșevicii ăștia, dar mai bine nu veneau: n-ai fi stat acum la taclale cu prietenul ăsta al tău, ca să-ți bați joc de un alt prieten.

Sunt indignat, Grăsanule.

Ah, să-mi fi dat natura la toate talentele cu care m-a înzestrat și niște coarde vocale, să-ți trântesc în față gândurile pe care le aștern aici!

Dar mare-i Cel de Sus: poate-o să vină o zi...

Văd însă că mă tot iau cu tânguierile și îndreptățirile, iar ăsta-i semn sigur de nesiguranță. Grăsanul, de-o vorbă, când mă plimbă timp de două ore spre seară, adică mă ține în lesă sub masa de pe terasa unde suges la bere cu alți grăsanii de teapa lui și apoi se întoarce acasă duhnind a alcool, privește drept în ochii dojenitori ai consoartei și declară cu deosebită nerușinare:

— Știi, Tincuțo, mi-a scăpat din zgardă măgarul... L-am căutat prin tot cartierul (aici se apleacă să mă ia de ureche și sughiță). Dragul de el, credeam că nu-l mai gălesc...

Și mă privește de parcă vrea să mă ia de martor. Nu prea o face pe Doamna să-l creadă, dar mie îmi vine să-mi înfig colții în buclele lui grase.

Ori poate asta-i calea cea dreaptă și nu îndoierile și principiile mele?

La naiba, am în cap o salată din toate cele, dacă aș fi rămas cu mama încă o lună cel puțin, cred că m-aș fi simțit mult mai comod chiar și în preajma acestui fățarnic!

Și ce femeie fină e Doamna! Zâmbește:

— Tu fă cum vrei, dar ai grijă de băiat, nu-l mai îndopa cu mititei. O să facă o ciroză cu atâta piper.

Ei, nu, aici ea nu are dreptate: îmi plac la nebunie mâncărurile naționale, cât despre ciroză, să-i sperie pe alții...

Doamna se retrage zâmbind în camera ei, Grăsanul rămâne zâmbind prosteste:

— Face impresia că femeia asta nu ne prea crede, Enrique. Așa-i, Grăsanule, ești savant, dar nici să minți nu știi.

Dar ce știi tu?

Nu degeaba ți-am zis „Grăsanul”. Cu aspectul unei pere bergamote (îmi plac grozav în postul Crăciunului!), cu ochii tăi de purcel în spatele sticlelor fumurii ale ochelarilor și cu umerii tăi de două ori mai înguști decât fundul, nu te pricepi decât să stai la masa de scris ori întins pe otomană cu cărțile și hârtoagele tale nenorocite, iar dacă e să te apuci de ceva serios, mai bine te-ai lăsa păgubaș.

Îmi amintesc ziua când te-a rugat Tincuța (uneori îmi permit familiarul ăsta, mi-i atât de scumpă!) să-i bați în perete goblenul cel nou. Mă mai tăvălesc de râs și acum când revăd în memorie bilanțul: două degete calice, patruzeci de cuie compromise definitiv și tot atâtea găuri în peretele gata să cedeze...

Câte căldări cu tencuială ai dus la gunoi?

Câte ore te-ai târguit apoi cu zugravul, căruia, oricum, i-ai plătit de două ori mai mult?

Și cât de jalnic și caraghios arătai când ai încercat să dai vina pe mine, cum că eu aș fi tras de colțurile țolului în momentele decisive!

Halal!

Dar cum ai fi vrut să-ți atrag atenția că partea din dreapta era cu cel puțin jumătate de metru mai sus decât cea din stânga?

Totuși aș fi cât se poate de părtinitor dacă aș insista numai asupra păcatelor lui.

Are și calități.

Câteva.

În primul rând, e vânător.

Da, da, Grăsanul! Și nu unul de ocazie, e un vânător pasionat, deși nu-i pot scrie la activ decât vreo două prepelițe, și acelea moarte de spaimă, o oaie plătită pe loc cu bani grei și două la ceafă și o vulpe. Dar cu vulpea e o istorie întreagă, la care o să mă mai întorc.

Cu toate că nu e un țintaș grozav (îchide amândoi ochii când trage!), nu-i port pică nici atâtica pentru cele două alice încasate în fund: era o vânătoare de prepelițe, specialitate pentru care nu suntem pregătiți nici el, nici eu, așa că șansa a fost de partea prepeliței, care își mai vede, probabil, și azi de ale ei; dar a fost și de a mea: încărcătura era de ploaie, niște alice minuscule. În schimb la vulpi, unde suntem mari amândoi, am decis să fiu mai puțin atent la groaznicele fiare decât la direcția în care își va ține arma. E alta încărcătura...

În al doilea rând, mă iubește.

Stângaci, nepriceput, dar sincer. Altfel de ce m-ar fi luat de confident în cele mai intime probleme? Ați fi oare în stare să vă spovediți cuiva dacă nu l-ați iubi? Ați fi în stare să discutați cu cineva probleme de ordin sentimental dacă respectivul v-ar fi indiferent? Cui i-ați dezvăluit tainice adevăruri despre, să zicem, potență? Primului întâlnit?

Cum zice Grăsanul: aia e!

Și, în al treilea rând, are... n-o să mă credeți, dar are simțul umorului! Aici e teritoriul nostru comun! Am să mă întorc la chestiunea asta mai târziu, și o să mă întorc nu de alta, dar am învățat pe propria piele că în viață sunt momente când lipsa acestei facultăți îți poate strica mult.

Nu știu sigur dacă ar trebui să încep cu „în al patrulea rând”, o să notez totuși că lumea îl consideră savant de renume mondial, că are o groază de volume cu numele lui pe coperte și că, atunci când vrea, poate face cârpă de podele din orice oponent.

Acum, după ce am scris tot ce-am scris, cu tot neamul de epitete, etichete, verdicte și indulgențe, aș putea fi considerat un încrezut, un cinic sau cel puțin un zeflemist. Dar nu e chiar așa. Nu sunt, desigur, nici eu ușă de biserică, port tot respectul și stima pentru familia care m-a adoptat și m-a scos în lume, ține la mine și familia, dar asta nu înseamnă să accepți orbește totul: în cazul acesta, n-am mai fi amici, ci complici!

Că eu îi înțeleg perfect, e una; că nu sunt înțeles la rândul meu, e cu totul altă mâncare de pește... e drama mea, dar și a lor: cum să depășesc posibilitățile coardelor mele vocale? Cum să-mi recepționeze ei semnalele pe care le emit în elevata mea șoricărească?...

Ce să-i faci, vom continua în același spirit...

Dacă ar fi să-mi citească cineva notele de față, ar rămâne uimit de faptul că mă adresez cititorului. Oricum, e vorba de niște însemnări intime, cu adresă precisă și cu unele lucruri destul de lunecoase spuse fără prea multe menajamente. Probabil că în acest caz îmi datorez mie însumi niște explicații pe care mă și grăbesc să le fac. Primo: scriu doar pentru mine și numai pentru mine. Memoria, chiar cea figurativă, cu care sunt înzestrat are și ea niște limite. Secundo: nu completez un caietel cu rețete culinare și sfaturi practice pentru gospodărie. Dacă zicea încă mama că ne tragem dintr-o familie aleasă, cu langajul corespunzător, de ce aș neglija acest important aspect, lipsa de exercițiu m-ar putea împinge spre o simplificare, spre o reducere a lexicului. Și-apoi, dacă am atâtea modele literare, de ce n-aș apela anume la acesta, al dialogului cu un interlo-

cutor imaginar, mai cu seamă că în viața mea cotidiană, cea canină, firește, sunt lipsit de o societate corespunzătoare. Nu mai zic de perfecționare, dar cum m-aș putea păstra în ceea ce am discutând cu, să zicem, dobermănița vecinei, provenită dintr-o generație cu trecutul prin toate penitenciarele posibile?

Așa că, deși e vorba de ceva foarte personal, voi continua cum am și început. (Posibil că la bătrânețe, recitind unele pagini, mă va umfla râsul sau voi roși, dar nu e și acesta un mijloc de autoapreciere?)

Așadar, să revenim la semnalele emise și nerecepționate. Eram la câteva zile după ce împlinisem un an.

Mă consideram stăpânul casei și mă simțeam dator nu numai s-o întorc cu fundul în sus, ci s-o și apăr de cele rele. Mi se treceau cu vederea multe, multe mi se iertau, educația care mi se dădea nu făcea parte din sistemul spartan, era mai degrabă o problemă lăsată pe seama mea.

Și iată, într-o bună zi, aud eu un individ urcând scările. Le urca spre noi. Simțeam că e unul dintre acei cărora nu trebuie să le deschizi.

I s-a deschis.

A intrat, ba nu: s-a năpustit în hol o huidumă de vreo doi metri, nebărbierit, nu prea spălat, în niște haine mototolite și adiind un duh insuportabil de băutură ieftină.

— Țuțule! a urlat din prag namila și l-a cuprins în labe pe Grăsanul.

Aici e cazul unei paranteze. Era prima dată când auzeam pe cineva numindu-mi astfel stăpânul. Până atunci își permitea să-i zică așa numai Doamna Mare, mama savantului, o femeie distantă și extravagantă (altfel cum și-ar fi strigat cu numele ăsta copilul?), care ne vizita o dată pe săptămână și exact pentru o oră, timp cât să-i spună Doamnei Mici să aibă

mai multă grijă de Țuțu, cât să întrebe unde-i sunt nepoții fără să aștepte răspunsul, cât să-i promită Sandei pentru data viitoare o ciocolată pe care n-a mai adus-o niciodată și cât să ceară imediată mea expulzare la bucătărie sau pe balcon, pentru că prezența mea îi îngrelează respirația, iar purici sunt niște bestii care răspândesc ciuma bubonică și Doamne ferește!

O ființă inofensivă în fond, nu-i port ranchiună.

Dar asta așa, ca o paranteză.

Mi s-a făcut negru în fața ochilor când l-am văzut pe Grăsanul dispărând în strânsoarea uriașului și fără să-mi iau seama, orb de furie, mi-am înfipt colții în piciorul nepoftitului. Din păcate însă, avea pantalonul atât de murdar, atât de îmbibat cu praf și urină, încât devenise o scoarță pe care caninii mei tineri n-au putut-o răzbi. Nereușita mea l-a speriat totuși:

— Ia cotarla, Țuțule! a strigat el cât îl țineau bojocii și am văzut cum i se duce sângele din obraji. Înțelegeam după cantitatea de adrenalină emanată că e un laș și un fricos: aș fi scos-o eu la capăt, dar s-a repezit Doamna și m-a luat în brațe:

— Nu vă temeți... E un cățel. Liniștește-te, micule!

Am auzit sunând ca dintr-un butoi vocea Grăsanului de la subsuoara namilei:

— Nu am... ăăă... Cu cine am onoarea?...

— Cu cine ai onoarea? Cu mine ai onoarea, mă! Ai ajuns sus de tot și nu-i mai știi pe cei de jos?...

— Știți, domnule..., prinse a se bălbâi filologul, vârsta... Memoria îmi joacă uneori feste...

— Care vârstă, căcăciosule, care feste! Ai uitat cu cine ai fost coleg într-a treia? Să nu-l recunoști tu pe Lunganul?...

— Sfinte Sisoe! urlă Grăsanul. Mitică... adică Vasilică! Chiar tu ești?...

— Păi cine altul! se bucură huiduma.

— Dar nu ne-am mai văzut de..., Grăsanul se opri să numere în gând pe degete anii, era slăbuț la aritmetică. Stai, de patruzeci și... ceva... Plesni din palme:

— Ce mai faci?

Uriașul se posomorî:

— Hm... Ce fac? Fac ce pot... De patruzeci și opt...

— Da, de patruzeci și opt de ani. Dintr-a treia. Când ai rămas repe... Hm, când m-am mutat eu la altă școală.

— Zi repetent, ce mai! A fost o lecție bună. Nu mă inviți?...

Grăsanul începu să râdă prostește:

— Ia te uită, m-am zăpăcit... Sigur, poftește, intră!

Doamna mă lăsă jos și plecă la bucătărie. Dar încercarea mea de a pătrunde în camera savantului eșuă: ușa se deschidea în afară.

M-am ridicat cu labele pe geam, îi auzeam bine.

— Ia zi despre tine, Miti... Vasilică! Cum o duci, cu ce te ocupi. Doamne, patruzeci și opt...

Vasilică suflă adânc. Probabil, umpluse camera de putoare:

— Pe scurt. Sunt agronom la..., numi un sat al cărui nume îmi scapă. O duceam bine, îmi tot aminteam de tine și mă bucuram când te vedeam ba la tele, ba prin ziare. Dar nu te-am călcat ca să nu crezi că vreau să profit de situația ta... Acuma însă...

Se opri și scăpă o lacrimă, care mă puse imediat pe gânduri.

— O nevoie ceva, Miti... Vasilică?...

Matahala își lăsă capul în palme:

— Mi-i rușine, Țuțule... Rușine... Am rămas pe drumuri.

— Șomer?

— Mai rău: mi-a ars și casa... Am rămas pe drumuri în perioada asta de tranziție... Cu nevasta și trei copilași... Că m-am însurat târziu...